

FƏLSƏFƏ

UOT 101.1:316

MƏDƏNİ SOSİALLAŞMA

S.H.ƏLİYEVƏ

Bakı Dövlət Universiteti
sahiba.aliyeva.@list.ru

Məqalədə mədəniyyət-mentalitet yanaşmasında mədəni sosiallaşma prosesində milli-mənəvi dəyərlərin qorunub saxlanılmasının vacibliyi qeyd olunur. Belə ki, mədəni sosiallaşma mühitinin yaranması, onun formalaşmasına təsir edən amillərin qorunub saxlanılmasının vacibliyi qeyd olunur. Bu baxımdan mövzu olduqca böyük aktuallıq kəsb edir.

Açar sözlər: mədəniyyət, mentalitet, mədəni sosiallaşma, fərd, şəxsiyyət

Son araşdırmalar göstərir ki, şəxsiyyətin mədəni sosiallaşması prosesi, bununla bağlı onun mentalitetində baş verən mühüm dəyişikliklər hazırda tədqiqatçıların diqqət yetirdikləri aktual problemlərindən birinə çevrilmişdir. Ən ümumi şəkildə sosiallaşma fərdin konkret cəmiyyətdə uğurlu fəaliyyəti üçün zəruri olan davranış nümunələrinin, psixoloji mexanizmlərin, sosial norma və dəyərlərin mənimsənilməsi prosesidir [5, 3-21]. Cəmiyyətin sosiomədəni inkişafı baxımından aparıcı 5-fenomenin mühüm formalarından biri mədəni sosiallaşmadır. Mədəni sosiallaşma fərdin öz təcrübəsində sosial təcrübəni, sosial əlaqələr və münasibətlər sistemini mənimsəməsi və fəal təkrar istehsal etməsi prosesidir. Bu, cəmiyyət və sosiomədəni həyatın labüd elementi, mədəniyyət subyektinin təşəkkülü və inkişafının universal faktorudur [3, 5].

Sosiallaşma prosesində insanın cəmiyyətdə normal həyat fəaliyyəti, öz sosial əhatəsilə düzgün qarşılıqlı münasibətlər qurması üçün lazım olan, ictimai mənada bəyənilən və dəyərləndirilən keyfiyyətlər, dəyərlər, əqidə formalaşır. Sosiomədəni sosiallaşma iki ziddiyyətli meylin vəhdətidir: unifikasiya və fərdiləşmə. Fərd bir qayda olaraq, həmin prosesdə hamının rəhbər tutduğu ünsiyyət və fəaliyyət vasitələrinə yiyələnməyə çalışır. Bu zaman fərd unifikasiya prinsiplərinə yiyələnir, yəni başqaları kimi olmaq istəyir. Digər tərəfdən isə o, kütləvi şüur stereotiplərinə və mental xüsusiyyətlərinə yiyələnməyə fərdiliyini də itirmək istəmir, başqa sözlə, şüurlu olaraq özünün orijinallığına təminat verən və onu qoruyan "mən"ini saxlamaq istəyir. Bu prosesdə mentalitetin özü ziddiyyətli formada təzahür etsə də, fərdin bütövlüyünün qorunmasında

məhz nisbi sabitliyini saxlayan mühüm sosiomədəni mexanizm kimi çıxış edir. Bunu qeyd etmək vacibdir ki, konkret cəmiyyətin tarixən təşəkkül tapmış sosial norma və dəyərləri məcmu şəkildə şəxsiyyətin sosiallaşmasında sosiomədəni faktor rolunu oynayır. Sosioloq V.V.Moskalenko hesab edir ki, "sosiallaşma" anlayışının özündə həmin prosesin məzmunu da ehtiva olunubdur. Belə ki, bir tərəfdən, cəmiyyətdə sosial-tarixi təcrübənin, bilik formasında sosiomədəni informasiyanın, davranış qaydaları və normalarının, dəyər yönümlərinin və predmetləşmiş mədəniyyətin ötürülməsi, digər tərəfdən isə onların fərd tərəfindən mənimsənilməsi, təcrübənin ötürülməsi həm şəxsiyyətə məqsədyönlü təsir kimi, həm də onun formalaşmasında kortəbii, pərakəndə proses kimi həyata keçirilə bilər [5,18-19]. Bizə elə gəlir ki, sosiallaşmanın fəaliyyət kontekstindən nəzərdən keçirilməsi daha məhsuldar yanaşmadır. Belə olduqda sosiallaşma ikitərəfli proses kimi nəzərdən keçirilir. Bu proses özündə, bir tərəfdən, fərdin sosial təcrübəni sosial mühitə, sosial əlaqələr sistemində daxil olmaq yolu ilə mənimsəməsini, digər tərəfdən isə tədqiqatlarda çox vaxt kifayət qədər toxunulmayan fərd tərəfindən onun sosial mühitə fəal qoşulması hesabına sosial əlaqələr sisteminin fəal təkrar istehsalı prosesini ehtiva edir [1, 241].

Sosiallaşmanın mexanizmlərindən biri insanın real həyat şəraiti ilə uzlaşan idealıdır. Əks halda sosiallaşma mifə çevrilə bilər. Əgər sosiallaşma geniş mənada götürülsə, bunu şəxsiyyətin əvvəlki nəsillərin təcrübəsinə yiyələnməsi vasitəsilə cəmiyyətin rəngarəng proseslərinə cəlb olunması kimi qəbul etsək, deməli, söhbət mədəniyyətdə öz rolları ilə çıxış edə biləcək şəxsiyyətdən getməlidir. Fəaliyyətin motivləşməsini gücləndirən emosional vəziyyətlərdə şəxsiyyət təsir obyektindən fəaliyyət subyektinə çevrilir. Məlumdur ki, insan fiziki əhatədən daha çox onun identifikasiyasını müəyyənləşdirən biliklər, dəyərlər, norma və qaydalar sistemi formalaşdırır. Mentalitetin yeni cizgilər kəsb etməsini istiqamətləndirən bu prosesdə nüfuz sahibinin də mühüm rolu vardır. Biz hesab edirik ki, həyat faktı da sosiallaşma amili kimi bütün hallarda nəzərə alınmalıdır. Məlumdur ki, hər bir cəmiyyət şəxsiyyətin maraqlarına xələl gətirməmək şərti ilə müəyyən davramış modeli işləyib hazırlamaq üçün məqsədyönlü təsir vasitələrindən istifadə edir. Bu çox mühüm həyat faktıdır. Bu işdə, hər şeydən əvvəl, mədəniyyət və nüfuz sahibi müstəsna rol oynayır. Mədəniyyətdə sosiallaşma və sosiallaşma mədəniyyəti - heç də ritorika xatirinə deyilən anlayışlar deyil. Buna aydınlıq gətirmək üçün bir məsələyə toxunaq. İstəyimizdən asılı olmayaraq, şəxsiyyət anlayışı bütün həyat anlarında qiymətləndirici xarakter daşıyır, insanı şəxsiyyət kimi tanıyan, yaxud qəbul etməyən onun ətrafı, qrup və cəmiyyətdir. Bu tanıma öz ideya və maraqlarına, müəyyən norma və qaydalara sadıq olan şəxsiyyət üçün sanki bir mükafatdır. Lakin bununla belə hər bir yanaşma nisbidir.

Məlumdur ki, fəlsəfənin mənəvi-psixoloji qaynaqlarından biri mifologiya, mifoloji şüurdur, yəni özündə ilkin mifoloji mentalitetin daşıyıcısı olan fenomenlərdir, ilkin psixoloji sosiallaşmanı təmin edən amillərdir. Həm Şərqdə, həm də Qərbdə əxlaqi normalar birmənalı şəkildə şərh olunmamışdır, başqa

sözlə, nisbilik prinsipi bir çox nəsillərin mədəni irsə yaratdığı stereotiplərin, mentallıq elementlərinin izahında da mühüm yer tutmuşdur. Həmin stereotiplər həyat formaları olmasa da, başqa sözlə, qanunun zorakılığı ilə qəbul etdirilsə də, sosiallaşmanın ilkin mərhələsində öz nüfuzunu saxlaya bilmişdir. Yalnız sosiallaşmanın sonrakı mərhələlərində həmin stereotiplər öz yerini daha elmi məzmun kəsb edən dəyərlərə vermişdir. Bu proseslərdə adaptasiya qabiliyyəti mühüm rol oynamışdır və təsadüfi deyildir ki, bəzi müəlliflər sosiallaşmada mədəniyyətin adaptasiya potensialını xüsusi fərqləndirirlər [2,16]. Sosial psixologiyada adaptasiya orqanizmin xarici mühitin qeyri-qənaətbəxş təsirinə uyğunlaşmanı nəzərdə tutur. Sosioloqlar isə bu fenomeni şəxsiyyətin sosiallaşmasının birinci fazası kimi qiymətləndirir, onu əsasən insan tərəfindən təcrübənin mənimsəməsi ilə bağlayırlar. Daha geniş şəkildə, adaptasiya təkcə orqanizmin uyğunlaşması deyil, həmçinin şəxsiyyətə tətbiqən sosial adaptasiya kimi, yəni insan təcrübəsinin fəal mənimsənilməsi və müxtəlif sosial vasitələrlə dəyişən mühitə uyğunlaşma prosesidir [4, 160-167; 228].

Sosial-psixologiyada adaptasiya fərdin yeni sosial mühitin şəraitinə uyğunlaşması prosesi və bu prosesin nəticəsi kimi təqdim edilir [6, 2]. Belə ki, o, yeni şəraitdə çevik hazırlanmış axtarış fəallığı kimi fərdin hazır forma çərçivəsinin hüdudlarından çıxmaq üçün geniş yayılır.

Mədəni adaptasiya deyərək insan birliklərinin, sosial qrupların və ayrıca fərdlərin şüur və davranış stereotipləri, sosial təşkilin və tənzimlənmənin, norma və dəyərlərin, həyat tərzinin və dünya mənzərəsinin elementlərini həyatı təmin etmə vasitələri ilə fəaliyyət istiqamətlərinin və texnologiyalarının, həmçinin onun məhsullarının sosial təcrübəsinin kommunikasiyaladırma və ötürülməsi vasitəsilə dəyişən təbii-coğrafi və tarixi həyat şəraitinə uyğunlaşmaları başa düşülür. Mədəni adaptasiya bütövlükdə kulturgenezin, mədəniyyətin tarixən dəyişməsinin, innovasiyaların və cəmiyyətin digər sosiomədəni transformasiyalarının, həmçinin ayrı-ayrı şəxsiyyətlərin şüur və davranışı cəhətlərinin dəyişməsinin faktorlarından biridir. Prosesi fərdi səviyyədə götürsək, deyə bilərik ki, bu növ adaptasiya, hər şeydən əvvəl, fərdin özü üçün yeni olan sosial, yaxud milli mühitə uyğunlaşması, yaxud onun sosial-siyasi şəraitinin radikal surətdə dəyişilməsi ilə bağlıdır. Mədəni adaptasiyanın özünəməxsus təzahür formaları vardır. O, bir qayda olaraq, akkulturasiya mərhələsindən başlayır.

Sosiomədəni problemlərin tədqiqi göstərir ki, müxtəlif cəmiyyətlərdə şəxsiyyətin keyfiyyətləri müxtəlif cür qiymətləndirilir. Konkret cəmiyyətdə şəxsiyyətin keyfiyyətlərinin formalaşması və inkişafı, bir qayda olaraq, tərbiyə yolu ilə baş verir, yəni ləyaqətli davranış norma və qaydalarının məqsədyönlü şəkildə yaşlı nəsildən gənc nəsle ötürülməsi yolu ilə həyata keçirilir. Hər bir mədəniyyətdə tarixən qəbul edilmiş normalar özünəməxsus şəkildə təlim edilir, tərbiyə mexanizmləri olur.

Sosiallaşmadan fərqli olaraq inkulturasiya anlayışı insanın bir konkret mədəniyyətin norma və ənənələri çərçivəsində tərbiyə olunmasını nəzərdə tutur. Bu, insanla onun mədəniyyətinin, mental xüsusiyyətlərinin qarşılıqlı mübadilə

ləsi prosesində baş verir. Bu zaman, bir tərəfdən mədəniyyət insanın şəxsiyyətinin əsas cəhətlərini müəyyən edir, digər tərəfdən isə insan özü öz mədəniyyətinə təsir göstərir. İnkulturasiya özündə insanın başlıca vərdişlərini, məsələn, başqa insanlarla ünsiyyət tiplərini, öz davranışı və emosiyaları üzərində nəzarət formalarını, əsas tələbatların ödənilməsi vasitələrini, ətraf mühitin müxtəlif təzahürlərinə qiymətləndirici münasibətini ehtiva edir. İnkulturasiyanın nəticəsi kimi insanın həmin mədəniyyətin başqa üzvləri ilə emosional və davranış oxşarlığı, onun başqa mədəniyyətlərin təmsilçilərindən fərqli çıxışı nəzərdə tutulur. Öz xarakterinə görə inkulturasiya prosesi sosiallaşmadan daha mürəkkəbdir. Məsələ burasındadır ki, həyatın sosial qanunlarının mənimsənilməsi mədəni normaların, dəyərlərin, ənənələrin və adətlərin mənimsənilməsindən daha tez baş verir. Fərdi səviyyədə inkulturasiya prosesi insanın bir mədəniyyətdə özüne bənzər insanları, qohumları, dostları, tanışları, yaxud tanımadıqları ilə gündəlik ünsiyyətdə ifadəsini tapır.

Praktiki olaraq bütün tədqiqatçılar belə fikirdədirlər ki, sosiallaşma daha universal fenomendir, inkulturasiya isə mədəniyyətdə spesifik anlayışdır. Şübhəsiz ki, inkulturasiya və sosiallaşma kateqoriyaları qırılmaz şəkildə əlaqədərirlər, birgə proses kimi çıxış edirlər. Hər bir insan özünün fərdi inkişafında həmin mədəniyyət üçün spesifik sosisallaşma və ümumi inkulturasiya halını keçirir. Bu mənada, şübhəsiz ki, inkulturasiyasız və sosiallaşmasız insan cəmiyyət üzvü kimi mövcud ola bilməz və ümumiyyətlə, bu prosesdən kənar qalmaq mümkündür.

Bu kontekstdə inkulturasiyanın birinci və ikinci mərhələlərinin xarakteristikalarını nəzərdən keçirmək problemin ümumi şərhinə bir qədər də aydınlıq gətirə bilər.

Hər bir insan həyatı boyu həyat tsikli adlanan müəyyən mərhələləri yaşamaqlı olur. Hər bir həyat tsiklində inkulturasiya prosesi öz nəticələri və nailiyyətləri ilə səciyyələnir. Bu nailiyyətlərdən asılı olaraq, adətən, inkulturasiyanın iki əsas mərhələsini-ilkin, uşaqlıq, gənclik mərhələsini və yaşlı, mərhələsini fərqləndirirlər.

Birinci mərhələdə uşaqlar öz mədəniyyətlərinin ən mühüm elementlərini, onun əlifbasını öyrənir, normal sosisomədəni həyat üçün vacib olan vərdişləri mənimsəyirlər. Onların həyatında inkulturasiya prosesləri bu mərhələdə əsasən məqsədyönlü tərbiyə və qismən də öz təcrübəsi əsasında reallaşır. Yaşlılar cəza və mükafatlandırma sistemləri tətbiq etməklə onun seçim, yaxud qiymətləndirmə meyarlarını məhdudlaşdırırlar. Üstəlik də uşaqlar davranış norma və qaydalarını şüurlu qiymətləndirməyə qabil deyillər, onlar bu fenomenləri tənqidi mənimsəyə bilmirlər. Ona görə də onlar yaşadıqları dünyanın qaydalarını yerinə yetirməlidirlər. Hər bir mədəniyyətdə uşağın sosisallaşma qabiliyyətini artırmaq üçün müəyyən oyun mühiti yaradılmalıdır. Məsələn, fiziki oyunlar uşağda fiziki aktivliyi inkişaf etdirir, strateji oyun qaydaları istənilən qabiliyyətin mümkün nəticələrini proqramlaşdırmaq və bu nəticələrin ehtimallığını qiymətləndirmək bacarığını formalaşdırır, uşağı təsadüfi proseslərlə, uğurlarla,

nəzarət olunmayan şəraitdə, riskli oyun qaydaları ilə tanış edən oyunlar və rol oyunları gedişində uşağ gələcəkdə yerinə yetirməli olduğu funksiyaları tədricən mənimsəyir. Bu cür oyunlarda onun intellekt, fantaziya, təxəyyül, təlim qabiliyyəti kimi şəxsiyyətə vacib xasiyyətləri inkişaf etdirilir.

Məhz bu mərhələdə, yəni ilkin inkulturasiya mərhələsində mənimsənilən keyfiyyətlər mədəniyyətin sabitliyinin qorunmasına kömək edir, çünki burada başlıca məsələ artıq əldə edilmiş nümunələrin təkrarlanmasına, mədəniyyətə təsadüfi və yeni elementlərin nüfuz etməsinə nəzarət həyata keçirilir. Aydındır ki, mədəni ənənənin saxlanılmasında inkulturasiyanın ikinci mərhələsi yaşlıların fəaliyyəti ilə bağlıdır, çünki insanın mədəniyyətə daxil olması onun təkmilləşməsinə nail olmaqla başa çatır.

Yaşlı adamlarla bağlı inkulturasiya fraqmentar xarakter daşıyır və yalnız mədəniyyətin son vaxtlar yaranmış ayrı-ayrı elementlərinə aiddir. Adətən bu, insanın həyatını xeyli dəyişən kəşflər və innovasiyalar, yaxud başqa mədəniyyətlərdən əxz edilmiş ideyalardan ibarətdir. İnkulturasiyanın ikinci mərhələsinin fərqli xüsusiyyətləri insanın mövcud cəmiyyətdə müəyyən edilmiş sosisomədəni ətrafının müstəqil mənimsəmək qabiliyyətinin inkişaf etdirilməsidir. İnsan öz həyatı üçün əhəmiyyət kəsb edən bilikləri və vərdişləri kombinasiya etmək imkanı əldə edir, onun özü və başqaları üçün əhəmiyyət kəsb edən qərarlar qəbul etmək qabiliyyəti genişlənir. O, mühüm sosisomədəni dəyişikliklərə gətirib çıxara bilən fəaliyyətdə iştirak etmək hüququ qazanır. Başqa sözlə, fərd mədəniyyətin ona təqdim etdiklərindən istədiyini seçə bilər, yaxud da istəmədiyindən imtina edə bilər. O, diskussiyaya və yaradıcılığa qoşulmaq imkanını reallaşdırmağa bilər. Bu dövrdə peşə hazırlığına xüsusi diqqət yetirilir. Bu da faktıdır ki, gənc nəsil məhz bu mərhələdə yaşlıların həyat təcrübəsinin rasionel elementlərini mənimsəmək imkanı əldə edir.

Bunu da qeyd etmək ki, bütün hallarda mədəni sosisallaşmanın pozitiv mahiyyəti bir şəxsiyyətin təşəbbüskar, yaradıcı fəaliyyət subyektinə çevrilməsidir, mentalitetə yeni keyfiyyətlər gətirməkdir. İnsan ünsiyyətinin müsbət təcrübəsinə yeindən inanan və onu başlıca davranış modeli sayan bəzi fərdlər hesab edirlər ki, müxtəlif ölkələrin və xalqların nümayəndələri arasında bilavasitə əlaqələrin yaradılması öz-özünə, az qala avtomatik olaraq etimad yaradacaqdır. Halbuki yeni mədəni mühitə alışmaq sosial-psixoloji və sosisomədəni baxımdan o qədər də asan iş deyildir. Bütün hallarda yerli sakinlərlə ünsiyyətə girərkən başqa xalqın nümayəndəsi istər-istəməz məhz sosisomədəni və mental çətinliklərlə üzləşirlər, onlar yerli əhalinin davranış modellərinə necə alışacaqlarını özləri üçün müəyyənəlməyə bilmirlər. Təbii ki, neqativ stereotipləri, xüsusilə yad mədəni mühitdə miqranların düşüncə mentalitetinin xüsusiyyətlərini dağıtmaq çox çətin məsələdir.

Beləliklə, mədəniyyət, mədəniyyətdə yaşamaq, mental xüsusiyyətləri mənimsəmək insanın mahiyyətli qüvvələrini, onun bilik və bacarıqlarını inkişaf etdirir, ictimai rəyə və ölkənin qanunlarına müəyyən sosisomədəni istiqamət verir, onu idarəetmə normalarına hörmət və mentalitetdə yeni vərdişlər formalaşdırır.

Təqdim olunan mövzu "mədəniyyət - mentalitet" kontekstində mühüm məsələ olduğu üçün bəzi məqamlara da toxunmaq istərdim. Təhsil mədəni sosiallaşmanın texnoloji mexanizmdir, çünki onun başlıca funksiyası dinamik inkişaf edən cəmiyyətin tələblərinə adekvat cavab verən gənc nəslə yetişdirməkdir. Azərbaycanın təhsil məkanı üçün cəmiyyətin "mədəni nüvəsini" qorumaq, deməli, mədəniyyətin "milli genini" mühafizə etmək səciyyəvi cəhətdir. Bu gün gənclərimizin həyat strategiyasında təhsil mühüm sosial faktor kimi çıxış edir. Bizə elə gəlir ki, Azərbaycan cəmiyyəti artıq belə bir vəziyyəti etiraf etməlidir ki, ənənəvi sosiallaşma institutları cəmiyyətin intellektual səviyyəsini artırmaq baxımından yetərli imkanlar nümayiş etdirə bilmirlər. Hazırda gənclərin sosiomədəni inkişafını dəstəkləmək istiqamətində işləri daha da fəallaşdırmaq, təhsil sahəsində islahatların həyata keçirilməsi yolundakı mövcud maneələri tezliklə aradan qaldırmaq lazımdır.

Cəmiyyətin və elmin müasir inkişaf mərhələsində şəxsiyyətin sosiallaşması prosesinin bir bütövlük kimi öyrənilməsinə, sosiallaşmanın həqiqi mahiyyətinin dolğun dərki üçün müxtəlif metodoloji yanaşmaların sintezindən ibarət plüralistik metodologiyadan istifadəyə üstünlük verilməlidir.

Azərbaycan gənclərinin mədəni sosiallaşması və onların mentalitetinin yeni müstəvidə formalaşması avropasentirizmlə milli dünyagörüşün, xüsusilə azərbaycanlılıq ideologiyasının paralel təsiri şəraitində təzahür edir. Azərbaycanda tarixi inkişafı və müasir sosial reallıqları nəzərə almaqla üç əsas mədəni sosiallaşma modeli təşəkkül tapmışlar: ənənəvi, modelləşmə və modernləşmə. Bunların hər birinin özünəməxsus xarakteristikaları vardır.

Müasir mədəni sosiallaşma prosesində insanların əsas özünü-təşkil mexanizmləri bunlardır: ənənəvi (ailə və mikrososial ətraf vasitəsilə), institusional (təhsil və digər institutlar vasitəsilə), stilləşdirmə (submədəniyyətlər vasitəsilə), şəxsiyyətlərə (nüfuzlu şəxslər vasitəsilə), refleksiv (fərdi yaşantı və dərk etmə). Cəmiyyət üzvlərinin özünü təşkilatlandırması sosiomədəni qarşılıqlı təsirin nəticəsi kimi yeni-yeni təşəbbüslərlə müşayiət olunur. Bu gün gənclərin mədəniyyəti müxtəlif formalar vasitəsilə özünü təşkilatlandırma imkanlarını artırır, həqiqətən də cəlbəddici sosial hadisə kimi gənclərin həm dövlət, həm də qeyri-dövlət təşkilatlarında iştirakı genişlənir.

Bu baxımdan gənclərin mədəniyyətdə fəal sosiallaşması, eləcə də onların men-talitetində sağlam elementlərin daha əsaslı yer tutması göstərir ki, dövlətin gənclər si-yasətinin prioritetləri ciddi elmi əsaslara istinad edir. Gənclər məkanı-mədəni özünüifadə etmə və özünü-təşkilatlandırma sahəsidir. Bu, çox həssas bir sosiomədəni məkandır. Ona görə də ictimai elmlər, xüsusilə sosial fəlsəfə gənclər probleminin araşdırılmasına, cəmiyyət üzvlərinin mədəni sosiallaşma modellərinin işlənilib hazırlanmasına diqqəti daha da artırmalıdır.

ƏDƏBİYYAT

1. Андреева Г.М. Социальная психология. М.: Аспект-Пресс, 2004, 366 с.
2. Круглова Л.К. Дефицит культур: типпреодоления. Л.: Знание, 1990, 160 с.

3. Культурология. Большой толковый словарь. М.: ВЕГЕ, АКТ, 2004, 380 с.
4. Михайлова Л.И. Социология культуры. М.: 1999, 232 с.
5. Москаленко В.В. Социализация личности (философский аспект). Киев: «Одиссей» Ви-ше школа, 1986, 158 с.
6. Российская ментальность. Материалы «Круглого стола» // «Вопросы философии». М., 1990.

КУЛЬТУРНАЯ СОЦИАЛИЗАЦИЯ

С.Г.АЛИЕВА

РЕЗЮМЕ

В статье дается разъяснение формирования в системе социализации менталитета и культуры. Так что, отличается создание культурной среды социализации, подчеркивается важность сохранения факторов, влияющих на ее формирование. В связи с этим, тема очень актуальна.

Ключевые слова: культура, менталитет, культурная социализация, индивидуальность, личность

CULTURAL SOCIALIZATION

S.H.ALIYEVA

SUMMARY

The article notes the importance of preserving national and moral values in the process of cultural socialization, that is, the importance of the establishment of the atmosphere of cultural socialization, and protection of the factors affecting its formation. In this regard, the subject is rather topical.

Key words: culture, mentality, cultural socialization, individual, identity